Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 16 lutego 2012 r.*

Społeczeństwo informacyjne — Prawo autorskie — Internet — Podmiot świadczący usługi hostingowe — Przetwarzanie informacji przechowywanych na platformie sieci społecznościowej online — Wprowadzenie systemu filtrowania tych informacji w celu uniemożliwienia udostępnienia plików naruszających prawa autorskie — Brak ogólnego obowiązku nadzorowania przechowywanych informacji

W sprawie C-360/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgia) postanowieniem z dnia 28 czerwca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 lipca 2010 r., w postępowaniu:

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)

przeciwko

Netlog NV,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 lipca 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) przez B. Michaux, F. de Visschera oraz F. Brison, advocaten,

— w imieniu Netlog NV przez P. Van Eeckego, advocaat,

— w imieniu rządu belgijskiego przez T. Materne'a oraz J.C. Halleux, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,

* Język postępowania: niderlandzki.

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Ossowskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Nijenhuisa oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektyw:

— 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.U. L 178, s. 1);

— 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10);

— 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157, s. 45, sprostowania: Dz.U. 2004, L 195, s. 16; Dz.U. 2007, L 204, s. 27);

— 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281, s. 31), oraz

— 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201, s. 37).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) (zwanym dalej „SABAM”) a Netlog NV (zwaną dalej „Netlog”), operatorem platformy sieci społecznościowej online, w przedmiocie obowiązku wprowadzenia przez Netlog systemu filtrowania informacji przechowywanych na jej platformie w celu uniemożliwienia udostępniania plików naruszających prawa autorskie.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2000/31

3 Zgodnie z motywami 45, 47 i 48 dyrektywy 2000/31:

„(45) Ograniczenia odpowiedzialności usługodawców będących pośrednikami przewidziane w niniejszej dyrektywie nie mają wpływu na możliwości zakazów […] różnych typów; zakazy

takie mogą przede wszystkim przybierać formę orzeczeń sądów lub innych organów administracyjnych wymagających, aby usunąć lub zapobiec każdemu naruszeniu prawa, łącznie z usunięciem bezprawnych informacji lub uniemożliwieniem dostępu do nich.

[…]

(47) Państwa członkowskie nie mogą nakładać na usługodawców obowiązku nadzoru jedynie w odniesieniu do obowiązków o charakterze ogólnym; nie dotyczy to obowiązków nadzoru mających zastosowanie do przypadków szczególnych oraz, w szczególności, nie ma wpływu na decyzje władz krajowych podjęte zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

(48) Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na możliwość państw członkowskich wymagania od usługodawców przechowujących informacje przekazywane przez usługobiorców, zachowania określonej w prawie krajowym należytej staranności, jakiej można od nich w sposób uzasadniony oczekiwać, w celu wykrywania i zapobiegania niektórym rodzajom bezprawnej działalności".

4 Artykuł 14 dyrektywy 2000/31, zatytułowany „Hosting", stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że w przypadku świadczenia usługi społeczeństwa informacyjnego polegającej na przechowywaniu informacji przekazanych przez usługobiorcę usługodawca nie był [będzie] odpowiedzialny za informacje przechowywane na żądanie usługobiorcy, pod warunkiem że:

a) usługodawca nie ma wiarygodnych wiadomości o bezprawnym charakterze działalności lub informacji, a w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych – nie wie o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o tej bezprawności;

lub

b) usługodawca podejmuje niezwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do informacji, gdy uzyska takie wiadomości lub zostanie o nich powiadomiony.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania, jeżeli usługobiorca działa z upoważnienia albo pod kontrolą usługodawcy.

3. Niniejszy artykuł nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państw członkowskich, żeby przerwał on naruszenia prawa lub im zapobiegł, oraz nie ma wpływu na możliwość ustanowienia procedur regulujących usuwanie lub uniemożliwianie dostępu do tych informacji przez państwa członkowskie".

5 Zgodnie z art. 15 dyrektywy 2000/31:

„1. Państwa członkowskie nie nakładają na usługodawców świadczących usługi określone w art. 12, 13 i 14 ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przekazują lub przechowują, ani ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów i okoliczności wskazujących na bezprawną działalność.

2. Państwa członkowskie mogą ustanowić w stosunku do usługodawców świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego obowiązek niezwłocznego powiadamiania właściwych władz publicznych o rzekomych bezprawnych działaniach podjętych przez ich usługobiorców lub przez nich przekazanych informacjach lub obowiązek przekazywania właściwym władzom, na ich żądanie, informacji pozwalających na ustalenie tożsamości ich usługobiorców, z którymi mają umowy o przechowywanie".

Dyrektywa 2001/29

6 Zgodnie z motywami 16 i 59 dyrektywy 2001/29:

„(16) […] Niniejszą dyrektywę należy wdrożyć w terminie analogicznym do terminu wyznaczonego dla dyrektywy [2000/31], uwzględniając, że wspomniana dyrektywa ustanawia zharmonizowane ramy zasad i przepisów dotyczących między innymi niektórych istotnych części niniejszej dyrektywy. Niniejsza dyrektywa nie narusza przepisów dotyczących odpowiedzialności zawartych w wymienionej dyrektywie.

[…]

(59) Usługi pośredników mogą być, w szczególności w środowisku cyfrowym, coraz częściej wykorzystywane przez osoby trzecie w działalności naruszającej prawa. W wielu przypadkach pośrednicy tacy mają najwięcej możliwości, aby zakończyć takie naruszenia. Dlatego, z zastrzeżeniem wszystkich innych dostępnych sankcji lub środków naprawczych, podmioty praw autorskich powinny mieć możliwość domagania się wydania zakazu skierowanego do pośrednika, który w sieci utrzymuje naruszenia praw autorskich utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną przez osobę trzecią. Możliwość taka powinna być dostępna, nawet jeżeli działania pośrednika stanowią przedmiot wyjątku na mocy art. 5. Warunki i metody dotyczące takich nakazów powinny być uregulowane w ramach prawa krajowego państw członkowskich”.

7 Zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29:

„Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniania na jakiekolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

8 Artykuł 8 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Państwa członkowskie przewidują stosowne sankcje i środki naprawcze w przypadku naruszenia praw i obowiązków wymienionych w niniejszej dyrektywie i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich realizacji. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

[…]

3. Państwa członkowskie zapewnią, aby podmioty praw autorskich mogły wnioskować o wydanie nakazu przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych”.

Dyrektywa 2004/48

9 Motyw 23 dyrektywy 2004/48 ma następujące brzmienie:

„Bez uszczerbku dla wszelkich innych dostępnych środków, procedur i środków naprawczych podmioty uprawnione powinny mieć możliwość wystąpienia o nakaz sądowy przeciwko pośrednikowi, z którego usług korzystała strona trzecia przy naruszaniu prawa własności przemysłowej należącego do podmiotu uprawnionego. Warunki i procedury odnoszące się do takich nakazów należy pozostawić prawu wewnętrznemu państwa członkowskiego. W zakresie naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych pełny poziom harmonizacji został już przewidziany w dyrektywie [2001/29]. Z tego względu niniejsza dyrektywa nie może mieć wpływu na art. 8 ust. 3 dyrektywy [2001/29]”.

10 Zgodnie z art. 2 ust. 3 dyrektywy 2004/48:

„Niniejsza dyrektywa nie wpływa na:

a) wspólnotowe przepisy regulujące prawo materialne w zakresie własności intelektualnej, dyrektywę 95/46/WE […] i dyrektywę 2000/31/WE, a zwłaszcza art. 12–15 dyrektywy 2000/31/WE;

[…]".

11 Artykuł 3 dyrektywy 2004/48 przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają objęte niniejszą dyrektywą środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do stosowania praw własności intelektualnej. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są sprawiedliwe i słuszne oraz nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, ani też nie pociągają za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień.

2. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są również skuteczne, proporcjonalne i odstraszające, i stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń handlu prowadzonego zgodnie z prawem i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem".

12 Artykuł 11 zdanie trzecie dyrektywy 2004/48 stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają też właścicielom [praw własności intelektualnej] możliwość składania wniosku o zakaz [wydanie zakazu] wobec pośredników, z usług których korzysta strona trzecia do naruszania [przy naruszaniu] prawa własności intelektualnej, bez uszczerbku dla postanowień art. 8 ust. 3 dyrektywy [2001/29]".

Prawo krajowe

13 Artykuł 87 § 1 akapity pierwszy i drugi Wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (ustawy z dnia 30 czerwca 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych) (*Belgisch Staatsblad* z dnia 27 lipca 1994 r., s. 19297), który dokonuje transpozycji do prawa krajowego art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 i art.11 dyrektywy 2004/48, stanowi:

„Prezes sądu pierwszej instancji […] stwierdza […] istnienie i nakazuj[e] zaprzestanie wszelkiego naruszenia praw autorskich lub praw pokrewnych.

Mo[że on] również wydać nakaz zaprzestania przeciwko pośrednikowi, którego usługi są wykorzystywane przez osobę trzecią do naruszania praw autorskich lub pokrewnych".

14 Artykuły 20 i 21 Wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij (ustawy z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego) (*Belgisch Staatsblad* z dnia 17 marca 2003 r., s. 12962) dokonują transpozycji do prawa krajowego art. 14 i 15 dyrektywy 2000/31.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

15 SABAM jest spółką reprezentującą autorów, kompozytorów i wydawców utworów muzycznych i zarządzającą ich prawami. Z tego tytułu w szczególności zajmuje się udzielaniem zezwoleń na wykorzystywanie ich chronionych utworów przez podmioty trzecie.

16 Netlog obsługuje platformę sieci społecznościowej online. Na platformie tej każda zarejestrowana osoba otrzymuje do dyspozycji swój osobisty obszar zwany „profilem", który użytkownik ten może sam wypełnić i który jest dostępny na całym świecie.

17 Zasadnicze zadanie tej platformy, z której codziennie korzystają dziesiątki milionów osób, polega na tworzeniu wirtualnych wspólnot, w ramach których osoby te mogą się komunikować i w ten sposób zawierać przyjaźnie. Na swoich profilach użytkownicy mogą w szczególności prowadzić dziennik, wskazywać, jakie są ich rozrywki i upodobania, pokazywać przyjaciół, umieszczać zdjęcia osobiste lub fragmenty filmów wideo.

18 Jednakże zdaniem SABAM obsługiwana przez Netlog sieć społecznościowa umożliwia wszystkim użytkownikom korzystanie za pośrednictwem swojego profilu z utworów muzycznych i audiowizualnych z repertuaru SABAM poprzez udostępnianie tych utworów publiczności w taki sposób, że inni użytkownicy wspomnianej sieci mogą mieć do nich dostęp, przy czym następuje to bez zgody SABAM, zaś Netlog nie uiszcza za to żadnej opłaty.

19 W lutym 2009 r. SABAM zwróciła się do Netlog, by zawrzeć z nią porozumienie w sprawie uiszczenia opłaty przez Netlog za korzystanie z repertuaru SABAM.

20 Pismem z dnia 2 czerwca 2009 r. SABAM wezwała Netlog do zobowiązania się, że natychmiast zaprzestanie i zaniecha na przyszłość udostępniania publiczności bez jej zgody utworów muzycznych i audiowizualnych z jej repertuaru.

21 W dniu 23 czerwca 2009 r. SABAM wniosła o wezwanie Netlog do stawienia się przed prezesem rechtbank van eerste aanleg te Brussel w ramach postępowania o zaprzestanie na podstawie art. 87 § 1 Wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, żądając w szczególności nakazania Netlog, by natychmiast zaprzestała jakiegokolwiek bezprawnego udostępniania utworów muzycznych lub audiowizualnych z repertuaru SABAM pod groźbą grzywny w wysokości 1 000 EUR za każdy dzień zwłoki.

22 W tym względzie Netlog podniosła, że uwzględnienie żądania SABAM sprowadzałoby się do nałożenia na nią ogólnego obowiązku nadzoru, czego zakazuje art. 21 § 1 Wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, który to artykuł transponuje do prawa krajowego art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31.

23 Ponadto Netlog uznała, czego SABAM nie zakwestionowała, że uwzględnienie takiego żądania mogłoby doprowadzić do nakazania jej wprowadzenia, w stosunku do wszystkich jej klientów in abstracto i w celach zapobiegawczych, na jej koszt i bez ograniczenia w czasie, systemu filtrowania zdecydowanej większości informacji przechowywanych na jej serwerach w celu wykrycia plików elektronicznych zawierających utwory muzyczne, filmowe lub audiowizualne, do których SABAM rości sobie prawa, i następnie zablokowania wymiany tych plików.

24 Jednakże wprowadzenie takiego systemu filtrowania mogłoby skutkować koniecznością przetwarzania danych osobowych, które musiałoby odpowiadać przepisom prawa Unii dotyczącym ochrony danych osobowych i tajemnicy połączeń.

25 W tych okolicznościach rechtbank van eerste aanleg te Brussel postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy dyrektywy 2001/29 i 2004/48 w związku z dyrektywami 95/46, 2000/31 i 2002/58, interpretowane w szczególności w świetle art. 8 i 10 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.], pozwalają państwom członkowskim upoważnić sąd krajowy, który ma orzekać co do istoty sprawy i jedynie na podstawie przepisu stanowiącego, że »[sądy krajowe] mogą również wydać nakaz zaprzestania określonych

działań wobec pośredników, których usługi są wykorzystywane przez osobę trzecią do naruszania praw autorskich i pokrewnych«, do nakazania podmiotowi świadczącemu usługi hostingowe, by wprowadził, w stosunku do wszystkich swoich klientów, in abstracto i w celach zapobiegawczych, na swój koszt i bez ograniczenia w czasie, system filtrowania zdecydowanej większości informacji przechowywanych na jego serwerach w celu wykrycia plików elektronicznych zawierających utwory muzyczne, filmowe lub audiowizualne, do których SABAM rości sobie prawa, i następnie zablokowania wymiany tych plików?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

26 Poprzez zadane pytanie sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy dyrektywy 2000/31, 2001/29, 2004/48, 95/46 i 2002/58, pozostające w związku i interpretowane w świetle wymogów wynikających z ochrony mających zastosowanie praw podstawowych, należy rozumieć w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie skierowanemu przez sąd krajowy do podmiotu świadczącego usługi hostingowe nakazowi wprowadzenia systemu filtrowania:

— informacji przechowywanych na serwerach przez użytkowników tych usług;

— mającego zastosowanie bez rozróżnienia w stosunku do wszystkich tych użytkowników;

— w celach zapobiegawczych;

— na swój wyłączny koszt; oraz

— bez ograniczenia w czasie,

zdolnego do zidentyfikowania plików elektronicznych zawierających utwory muzyczne, filmowe lub audiowizualne, co do których żądający rości sobie prawa własności intelektualnej, w celu zablokowania naruszającego prawo autorskie udostępniania publiczności wspomnianych utworów (zwanego dalej „spornym systemem filtrowania").

27 W tym względzie bezsporne jest przede wszystkim, że operator platformy sieci społecznościowej online, taki jak Netlog, przechowuje na swoich serwerach informacje dostarczone przez użytkowników tej platformy dotyczące ich profili i że jest tym samym podmiotem świadczącym usługi hostingowe w rozumieniu art. 14 dyrektywy 2000/31.

28 Następnie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 i art. 11 zdanie trzecie dyrektywy 2004/48 podmioty praw własności intelektualnej mogą występować o wydanie nakazu przeciwko operatorom platform sieci społecznościowych online, takim jak Netlog, którzy działają w charakterze pośredników w rozumieniu wspomnianych przepisów, przy założeniu, że ich usługi mogą być wykorzystywane przez użytkowników takich platform w celu naruszenia praw własności intelektualnej.

29 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że właściwość przyznana sądom krajowym zgodnie z tymi przepisami powinna pozwolić im na nakazanie wspomnianym pośrednikom podjęcia działań, które mają na celu doprowadzenie nie tylko do zaprzestania już popełnionych – za pośrednictwem świadczonych przez nich usług społeczeństwa informacyjnego – naruszeń praw własności intelektualnej, ale także do zapobieżenia nowym naruszeniom (zob. wyrok z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie C-70/10 Scarlet Extended, Zb. Orz. 2011 s. I-11959, pkt 31).

30 Wreszcie z tego samego orzecznictwa wynika, że zasady wydawania nakazów, które państwa członkowskie są zobowiązane ustanowić na podstawie wspomnianych art. 8 ust. 3 i art. 11 zdanie trzecie – takie jak dotyczące warunków, które należy spełnić, i procedury, której należy przestrzegać – należą do prawa krajowego (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 32).

31 Wspomniane przepisy ustanowione przez państwa członkowskie, podobnie jak ich stosowanie przez sądy krajowe, muszą jednak uwzględniać ograniczenia wypływające z dyrektyw 2001/29 i 2004/48 oraz z innych źródeł prawa, do których odsyłają te dyrektywy (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 33).

32 I tak zgodnie z motywem 16 dyrektywy 2001/29 i art. 2 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2004/48 wspomniane przepisy nie mogą naruszać przepisów dyrektywy 2000/31, a ściślej rzecz biorąc, jej art. 12–15 (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 34).

33 W konsekwencji te same przepisy muszą w szczególności pozostawać w zgodności z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31, który zakazuje władzom krajowym przyjmowania przepisów zobowiązujących podmiot świadczący usługi hostingowe do prowadzenia ogólnego nadzoru nad informacjami, które przechowuje (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 35).

34 Trybunał orzekł już w tym zakresie, że tego typu zakaz obejmuje w szczególności przepisy krajowe, które zobowiązywałyby usługodawcę będącego pośrednikiem, takiego jak podmiot świadczący usługi hostingowe, do prowadzenia aktywnego nadzoru nad wszystkimi danymi każdego z jego klientów celem zapobieżenia wszelkim przyszłym naruszeniom praw własności intelektualnej. Poza tym omawiany obowiązek ogólnego nadzoru byłby nie do pogodzenia z art. 3 dyrektywy 2004/48, który stanowi, że objęte tą dyrektywą środki muszą być słuszne i proporcjonalne, a także nie mogą być nadmiernie kosztowne (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 36).

35 W tych okolicznościach należy zbadać, czy nakaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, który nakładałby na podmiot świadczący usługi hostingowe obowiązek wprowadzenia spornego systemu filtrowania, wymagałby od niego prowadzenia z tego tytułu aktywnego nadzoru nad wszystkimi danymi każdego z użytkowników jego usług celem zapobieżenia wszelkim przyszłym naruszeniom praw własności intelektualnej.

36 W tym względzie bezsporne jest, że wdrożenie wspomnianego systemu filtrowania oznaczałoby, że:

— podmiot świadczący usługi hostingowe zidentyfikuje najpierw wśród wszystkich plików przechowywanych na jego serwerach przez wszystkich użytkowników jego usług pliki mogące zawierać utwory, w odniesieniu do których podmioty praw własności intelektualnej roszczą sobie prawa;

— określi on następnie, które z tych plików są przechowywane i udostępniane publiczności w sposób bezprawny;

— dokona on wreszcie blokady udostępniania plików uznanych przez siebie za bezprawne.

37 Tym samym taki nadzór w celach zapobiegawczych wymagałby aktywnej obserwacji plików przechowywanych przez użytkowników u podmiotu świadczącego usługi hostingowe i dotyczyłby zarówno prawie wszystkich informacji w ten sposób przechowywanych, jak i wszystkich użytkowników usług tego usługodawcy (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 39).

38 Uwzględniając powyższe rozważania, należy stwierdzić, że nakaz nakładający na podmiot świadczący usługi hostingowe obowiązek wdrożenia spornego systemu filtrowania wymagałby od niego prowadzenia aktywnego nadzoru nad prawie wszystkimi danymi wszystkich użytkowników jego usług celem zapobieżenia wszelkim przyszłym naruszeniom praw własności intelektualnej. Wynika z tego, że

omawiany nakaz nałożyłby na podmiot świadczący usługi hostingowe obowiązek sprawowania ogólnego nadzoru, zakazanego przez art. 15 ust. 1 dyrektywy 2000/31 (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 40).

39 Do celów przeprowadzenia oceny zgodności tego nakazu z prawem Unii należy ponadto wziąć pod uwagę wymogi wynikające z ochrony mających zastosowanie praw podstawowych, takich jak wskazane przez sąd krajowy.

40 W tym zakresie należy przypomnieć, że nakaz będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym służy realizacji celu polegającego na zapewnieniu ochrony praw autorskich wchodzących w zakres praw własności intelektualnej, które mogą być naruszane przez charakter i zawartość niektórych informacji przechowywanych i udostępnianych publiczności za pośrednictwem usługi zapewnianej przez podmiot świadczący usługi hostingowe.

41 Ochrona prawa własności intelektualnej została przewidziana w art. 17 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą"). Niemniej ani z tego postanowienia, ani z orzecznictwa Trybunału w żaden sposób nie wynika, by prawo to było nienaruszalne i by w konsekwencji powinno zostać objęte bezwzględną ochroną (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 43).

42 Jak wynika bowiem z pkt 62–68 wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r. w sprawie C-275/06 Promusicae, Zb. Orz. s. I-271, ochrona prawa podstawowego własności, w którym mieszczą się również prawa własności intelektualnej, powinna zostać wyważona względem innych praw podstawowych.

43 Ściślej rzecz ujmując, z pkt 68 wspomnianego wyroku wynika, że to na krajowych władzach i sądach spoczywa obowiązek zapewnienia, w ramach środków przyjmowanych w celu ochrony podmiotów prawa autorskiego, odpowiedniej równowagi między ochroną tego prawa a ochroną praw podstawowych osób, do których odnoszą się takie środki.

44 A zatem w okolicznościach takich jak stanowiące przedmiot postępowania przed sądem odsyłającym krajowe władze i sądy powinny w szczególności zapewnić odpowiednią równowagę między ochroną prawa własności intelektualnej, z której korzystają podmioty prawa autorskiego, a ochroną wolności prowadzenia działalności gospodarczej, z której korzystają podmioty gospodarcze, takie jak świadczący usługi hostingowe, na mocy art. 16 karty (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 46).

45 Tymczasem w sprawie przed sądem krajowym nakaz ustanowienia spornego systemu filtrowania oznacza nadzorowanie, w interesie tych podmiotów praw autorskich, wszystkich lub zdecydowanej większości informacji przechowywanych u danego podmiotu świadczącego usługi hostingowe, przy czym nadzór taki jest ponadto nieograniczony w czasie, obejmuje wszelkie przyszłe naruszenia i zakłada konieczność ochrony utworów nie tylko istniejących, ale również utworów, które w chwili wdrożenia omawianego systemu jeszcze nie powstały.

46 Co za tym idzie, taki nakaz stanowiłby kwalifikowane naruszenie wolności prowadzenia przez podmiot świadczący usługi hostingowe działalności gospodarczej, ponieważ zobowiązywałby go do wprowadzenia złożonego, kosztownego i trwałego systemu informatycznego na jego własny koszt, co byłoby zresztą sprzeczne z przesłankami przewidzianymi w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2004/48, który wymaga, by środki służące zapewnieniu poszanowania praw własności intelektualnej nie były nadmiernie skomplikowane czy kosztowne (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 48).

47 W tych warunkach należy stwierdzić, że nakaz ustanowienia spornego systemu filtrowania należy uznać za niespełniający wymogu zapewnienia odpowiedniej równowagi między z jednej strony ochroną prawa własności intelektualnej, z której korzystają podmioty prawa autorskiego, a z drugiej strony ochroną wolności prowadzenia działalności gospodarczej, z której korzystają podmioty gospodarcze takie jak świadczący usługi hostingowe (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 49).

48 Co więcej, skutki takiego nakazu nie ograniczyłyby się do podmiotu świadczącego usługi hostingowe, gdyż sporny system filtrowania mógłby naruszać także prawa podstawowe użytkowników usług tego usługodawcy, a mianowicie ich prawo do ochrony danych osobowych oraz wolność otrzymywania i przekazywania informacji, chronione przez art. 8 i 11 karty.

49 Nakaz ustanowienia spornego systemu filtrowania pociągałby bowiem za sobą, po pierwsze, konieczność identyfikacji, systematycznej analizy i przetwarzania informacji dotyczących profili tworzonych w sieci społecznościowej przez użytkowników tej sieci, przy czym informacje dotyczące tych profili stanowią chronione dane osobowe, jako że pozwalają co do zasady na identyfikację tych użytkowników (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 51).

50 Po drugie, istnieje ryzyko, że omawiany nakaz naruszyłby wolność informacji, ponieważ system ten mógłby nie rozróżniać w wystarczającym stopniu treści niezgodnej z prawem i treści zgodnej z prawem, skutkiem czego jego wdrożenie mogłoby doprowadzić do blokady połączeń o treści zgodnej z prawem. Nie budzi bowiem wątpliwości okoliczność, że odpowiedź na pytanie dotyczące zgodności z prawem danego przekazu zależy również od stosowania ustawowych wyjątków od prawa autorskiego, które różnią się od siebie w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto w niektórych państwach członkowskich pewne utwory mogą należeć do domeny publicznej lub zostać bezpłatnie opublikowane w witrynie internetowej przez ich autorów (zob. ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 52).

51 W konsekwencji należy stwierdzić, że wydając nakaz zobowiązujący podmiot świadczący usługi hostingowe do wprowadzenia spornego systemu filtrowania, wspomniany sąd krajowy nie spełniłby wymogu zapewnienia odpowiedniej równowagi między z jednej strony prawem własności intelektualnej a z drugiej strony wolnością prowadzenia działalności gospodarczej, prawem do ochrony danych osobowych oraz wolnością otrzymywania i przekazywania informacji (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 53).

52 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że dyrektywy 2000/31, 2001/29, 2004/48, pozostające w związku i interpretowane w świetle wymogów wynikających z ochrony mających zastosowanie praw podstawowych, należy rozumieć w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie skierowanemu do podmiotu świadczącego usługi hostingowe nakazowi wprowadzenia spornego systemu filtrowania.

W przedmiocie kosztów

53 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywy:

— **2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywa o handlu elektronicznym”);**

— **2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym; oraz**

— 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej,

pozostające w związku i interpretowane w świetle wymogów wynikających z ochrony mających zastosowanie praw podstawowych, należy rozumieć w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie skierowanemu przez sąd krajowy do podmiotu świadczącego usługi hostingowe nakazowi wprowadzenia systemu filtrowania:

— informacji przechowywanych na serwerach przez użytkowników tych usług;

— mającego zastosowanie bez rozróżnienia w stosunku do wszystkich tych użytkowników;

— w celach zapobiegawczych;

— na swój wyłączny koszt; oraz

— bez ograniczenia w czasie,

zdolnego do zidentyfikowania plików elektronicznych zawierających utwory muzyczne, filmowe lub audiowizualne, co do których żądający rości sobie prawa własności intelektualnej, w celu zablokowania naruszającego prawo autorskie udostępniania publiczności wspomnianych utworów.

Podpisy